

УДК 657.421

Гаркуша С. А., к.е.н., доцент

Сумський національний аграрний університет

УНІФІКАЦІЯ ОБЛІКУ ДО ВИМОГ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ

У статті наведено альтернативи використання прикладних комп'ютерних продуктів. Зазначено переваги використання комп'ютерних програм з метою ведення обліку. Визначено критерії уніфікації обліку до вимог підприємства в умовах

Гаркуша С. А.

автоматизації. Визначено заходи з адаптації програмного продукту до умов діяльності господарських одиниць з його подальшим впровадженням. Узагальнено етапи уніфікації обліку у відповідності до методик впровадження елементів автоматизації на підприємстві. Визначено вимоги до уніфікованої системи бухгалтерського обліку в умовах автоматизації.

Гаркуша С. А.

УНИФИКАЦИЯ УЧЕТА К ТРЕБОВАНИЯМ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ АВТОМАТИЗАЦИИ

В статье приведены альтернативы использования прикладных компьютерных продуктов. Указаны преимущества использования компьютерных программ в целях ведения учета. Определены критерии унификации учета к требованиям предприятия в условиях автоматизации. Определены мероприятия по адаптации программного продукта к условиям деятельности хозяйственных единиц с его последующим внедрением. Обобщены этапы унификации учета в соответствии с методиками внедрения элементов автоматизации на предприятии. Определены требования к унифицированной системе бухгалтерского учета в условиях автоматизации.

Harkusha S.

UNIFICATION OF ACCOUNTING REQUIREMENTS FOR COMPANIES UNDER AUTOMATION

The article presents an alternative to using of computer products. Specified benefits of using of computer programs to record keeping are researched. The criteria for unification of accounting requirements of the company in terms of automation are defined. The measures to adapting the software to the terms of business units with its subsequent implementation are described. Overview stages of unification of accounting in accordance to the methods of implementation of automation components in the enterprise are researched. The requirements for uniform accounting system in terms of automation are defined.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Першочергові завдання керівництва підприємства – зайняти лідируючі позиції на ринку, створити оптимальну структуру управління, підвищити ефективність роботи персоналу. Впровадження програмних продуктів – це підвищення оперативності обробки даних та достовірності ділової інформації для прийняття більш об'єктивних фінансових та управлінських рішень. При веденні бухгалтерського обліку вручну можливі й найпростіші арифметичні помилки. Сам по собі бухгалтерський облік на підприємстві може розглядатися як внутрішня справа підприємства, а основою для оцінки фінансово-

господарської діяльності з боку фіскальних органів служить звітність (бухгалтерський баланс та численні інші звітні форми. Крім того, існують планові і позапланові податкові перевірки, при проведенні яких можуть знадобитися всі бухгалтерські документи, включаючи первинні. Автоматизація рутинних операцій, недопущення арифметичних помилок в обліку і звітності, оцінка поточного фінансового стану підприємства і його перспектив – це завдання, які вирішуються сучасними програмними комплексами. Безумовно, комп'ютерна програма не замінить грамотного бухгалтера, але дозволить заощадити його час і сили.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретичним узагальненням уніфікації автоматизованого обліку підприємств порівняно мало приділяється уваги – це характерно для досліджень як вітчизняних, так і західних фахівців у галузі організації бухгалтерського обліку.

Дослідженнями уніфікації автоматизованого обліку займалися такі вчені, як Бенько М. М., Бутинець Ф. Ф., Івахненко С. В. Коцупатрий М. М., Павельчак-Данелюк О., Левицька С. О. та ін. Однак, не зважаючи на значну кількість досліджень уніфікації автоматизованого обліку потребує детального вивчення.

Цілі статті. Метою статті є теоретично обґрунтувати уніфікацію обліку в умовах автоматизації та виділити етапи доопрацювання системи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Все більше підприємств після періоду активного росту та розвитку ставлять перед собою цілі щодо підвищення ефективності свого бізнесу, зокрема, в галузі ведення регламентованого обліку. Для господарських формувань на перше місце виходять завдання щодо підвищення оперативності отримання звітів, розробці власної унікальної методології ведення обліку, скороченню витрат на ведення, а також підготовку і формування всіх видів звітності.

Бенько М. М. визначає, що для найбільш ефективної підтримки прийняття управлінських рішень, автоматизована система підприємства повинна будуватися як система взаємопов'язаних і взаємодіючих ЦІТ бухгалтерів, фахівців, що здійснюють функції контролю та аналізу, в тому числі керівника та виконавця. Взаємодія ЦІТ таких фахівців може реалізуватися тільки в електронних мережах (локальних і глобальних) [1, с. 239].

У свою чергу Ткаль Я. С. зазначає, що метою функціонування автоматизованої системи бухгалтерського обліку на підприємстві має бути забезпечення зацікавлених осіб фінансовою інформацією для прийняття обґрунтованих рішень при виборі альтернативних варіантів використання обмежених ресурсів. Проте, технологія досягнення бажаного результату не є очевидною. Необхідно орієнтуватися на істотні переваги, що можуть бути направлені на ефективне вирішення конкретних поточних завдань, та не забувати про існуючі загрози [2, с. 227].

Павелчак-Данилюк О. вказує, що кожна програма має свої переваги та недоліки, свої особливості автоматизації та ведення бухгалтерського обліку. Однак у всіх них єдина мета – спростити роботу бухгалтера шляхом її автоматизації. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування [3, с. 217].

Автори Левицька С. О. та Андрєєва А. О. зазначають про необхідність впровадження автоматизованих систем ведення бухгалтерського обліку і вказують, що це процес, результатом якого є поліпшення якості облікових даних і, як наслідок, підвищення ефективності управління підприємством. Перед прийняттям рішення про необхідність автоматизації ведення обліку варто проаналізувати та визначити основні та проміжні операції, на яких побудована діяльність підприємства для того, щоб встановити максимально відповідну систему обліку [4, с. 613].

Оснащення будь-якого робочого місця життєво необхідним програмним забезпеченням потребує деяких коштів, а якщо мова йде про тиражування на кілька робочих місць, на кілька офісів, то суми виглядають ще більше. Цим затратам є легальна альтернатива – використання безкоштовного програмного забезпечення. У більшості популярних платних програм є безкоштовні альтернативи, які будь-хто може використовувати на будь-якій кількості комп'ютерів. Наприклад, замість операційної системи Microsoft Windows можна використовувати операційні системи Linux, замість офісного пакета Microsoft Office використовувати Libre Office, замість сервера баз даних Microsoft SQL Server використовувати вільну СУБД PostgreSQL, а антивірусні програми в операційних системах Linux – зовсім не потрібні. Але в цьому є і свої мінуси: набагато менше фахівців, здатних

встановити і налаштувати такі системи, їхні послуги коштують дорожче; програми виглядають по-іншому. Впроваджувати системне програмне забезпечення є сенс в тому, випадку, коли потенційна вигода від його використання перевищує витрати на ліцензійне програмне забезпечення.

Автоматизувати регламентований бухгалтерський та податковий облік, в першу чергу, потрібно для того, щоб скоротити власні витрати на ведення бізнесу. Автоматизація суттєво полегшує працю бухгалтера. Крім того, автоматизація обліку істотно скорочує ризики, пов'язані з помилками у звітності або несвоечасної здачею звітності в контролюючі органи. В автоматизовану інформаційну систему дані вводяться одноразово при реєстрації господарської операції, і надалі всі операції з ними здійснюються автоматично, що мінімізує людські помилки. І, зрозуміло, комп'ютер обробляє дані набагато швидше людини, що скорочує час на підготовку різних відомостей і звітів. З інформаційною базою одночасно працює кілька співробітників, що істотно полегшує і прискорює процеси та дає можливість проводити:

- комплексний аналіз бізнес-процесів у всіх структурних одиницях;
- глибоке вивчення існуючих методів оцінки активів;
- розробку та впровадження єдиного робочого плану рахунків;
- розробку правил конвертації даних для консолідованої звітності;
- автоматизацію операцій з переміщення основних засобів, матеріалів, дебіторської заборгованості між структурними одиницями при автоматизації холдингів;
- введення єдиної для всіх підрозділів підприємства уніфікованої методики збору, розрахунку, аналізу та надання облікових даних;
- підвищення ефективності контролю фактичного виконання бюджетів на всіх рівнях підприємства та оперативного плану руху грошових коштів;
- адаптацію єдиної облікової політики до існуючих систем автоматизації обліку.

Якщо є потреба у розширенні функціоналу типового рішення (потрібні спеціальні звіти, документи тощо), потрібно провести

роботи з адаптації програмного продукту з його подальшим впровадженням, які включають:

- детальне обстеження з метою визначення ступеня потреби в налаштуванні (уточнення того, як повинні працювати ті чи інші об'єкти програми, опис нових довідників, документів, звітів, схем проводок);
- формування опису задачі та переліку робіт (технічного завдання) згідно з отриманими даними детального обстеження, оцінка термінів і вартості цих робіт;
- кодування і тестування – конфігурування програми і обов'язкове тестування функціональності і продуктивності нової системи;
- впровадження – введення системи в експлуатацію (визначення порядку переходу користувачів на нову систему, перенесення початкових даних, тестування системи на реальних даних).

Етапи уніфікації обліку наведено на рис. 1.

Рис. 1. Етапи уніфікації обліку *

* узагальнено відповідно з списком джерел [5; 6]

Автоматизовані системи бухгалтерського обліку допомагають автоматизувати підготовку, зберігання і модифікацію електронних форм первинних і звітних документів. Але є помилки ручного введення даних, неузгодженість баз даних і т.п. Щоб уникнути таких проблем, слід всі документи і звіти створювати в одному і тому ж середовищі. Тому основна методологічна проблема автоматизації підприємства – створення такого середовища, єдиної системи на базі вихідних даних і процедур, що імітують дії бухгалтера при ручному способі обліку.

Можна придбати програми автоматизації різної спрямованості: бухгалтерського обліку, обліку на складі та ін. Але великий ризик різних форматів даних у програмах. Вирішення проблеми комплексної автоматизації на підприємстві таким способом буде проблематично. Отже, система комплексної автоматизації підприємства повинна забезпечити: повне і коректне введення даних; параметричну настроюваність відповідно до специфіки діяльності підприємства; надійність і швидкодія; захист і відновлення інформації в базах даних; можливість модернізації і розвитку системи; поєднання бухгалтерської і фінансової систем у реальному часі.

Висновки. Автоматизація бухгалтерського обліку – важлива складова частини системи інформаційного забезпечення діяльності всього підприємства. Постійна зміна вимог до операцій і документів збільшує потребу в швидкому адаптуванні і настроюванні у нових умовах програмної системи підприємства. Запровадження уніфікації обліку відповідно до вимог підприємства дасть можливість: підвищити прозорість та керованість обліку; скоротити час на аналіз ключових показників роботи підрозділів; істотно знизити трудові витрати фінансово-облікових служб за рахунок автоматизації рутинних операцій при веденні обліку та звітності; оперативно забезпечувати керівництво підприємства повною і достовірною інформацією для своєчасного прийняття достовірних управлінських рішень.

- 1.Бенько М. М. Актуальні питання технології облікового, контрольного та аналітичного процесу в умовах автоматизації [Текст] / М. М. Бенько // Економічний форум. – 2014. – № 2. – С. 235–239.
- 2.Ткаль Я. С. Автоматизована система обліку: основні завдання та значення для підприємств [Текст] / Я. С. Ткаль // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. – Серія «Економічні науки». – 2014. – № 3. – С. 223–228.

- 3.Павелчак-Данилюк О. Обґрунтування програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах [Текст] / О. Павелчак-Данилюк // Вісник Тернопільського національного технічного університету. – 2014. – № 1. – С. 209–218.
- 4.Левицька С. О., Андрєєва А. О. Автоматизація господарського обліку як чинник прискорення процесу діяльності підприємств [Текст] / С. О. Левицька, А. О. Андрєєва // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. – Серія «Економіка». – 2011. – Вип. 16. – С. 608–614.
- 5.Костенюк А. Шесть составляющих успешного внедрения проекта по автоматизации учета / А. Костенюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abissoft.com/publications/articles/2011/04/29/67/>
6. Войцехович К. Про этапы внедрения систем автоматизации / К. Войцехович // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.manager-activity.ru/2010/07/etapy-vnedreniya.html>